

ЧОМУ ПЕРЕД СМЕРТЮ ТАК ХОЧЕТЬСЯ В ТУАЛЕТ?

Я попрощався зі своїм домом 25 лютого 2022 року із самого ранку. Рюкзак, бронік, каска, ствол, набой і все, що потрібно, в мене зібрано було заздалегідь. Я оглянув квартиру, де прожив п'ять років, яку вважав своїм домом, своєю фортецею, де я любив писати книжки й картини, в яку мріяв привести свою майбутню дружину, де хотів завести собаку, де я годував своїх дітей смачним борщем, подивився на улюблений пейзаж за вікном (який я називав «Грімпенська трясовина»), викурив сигарету й сказав дому:

— Дякую тобі за все! Я не знаю, чи ми побачимось. Шансів мало! Але я тобі вдячний за все!

Вимкнув газ, електрику й поїхав на місце зустрічі з побратимами... Київ стояв у заторах, шалених чергах на бензозаправки. Усі намагалися евакуюватися в бік польського кордону. Одна знайома розповідала, що її мама, почувши про евакуацію, лягла на підлогу, обійняла кахель і сказала:

— Я не поїду в евакуацію. Ми щойно ремонт закінчили...

Наступного разу ми з домом побачились десь через місяць. Я приїхав, щоб викинути все з холодильника. Бо я, як свідомий

мешканець, вимкнув усе: газ, воду, електрику. І на деяких полицях холодильника вже зароджувалось нове життя. У квартирі стояв запах тухлятини. Хотілося викинути весь холодильник. Краще з вікна. Але я втримався. Попри страшний сморід, я був шалено радий зустрітися зі своїм домом знову. Обіймав стіни, розмовляв із підлогою. *Home, sweet home!*

У перші дні війни я швидко усвідомив, що життя — дуже коротка штука. І що ми можемо померти за кілька годин. Не точно, однак дуже на це схоже. І саме тоді прийшло розуміння: якщо ми живемо останні години, то просто не маємо права віддати життя за безцінь! Якщо й померати, то забрати із собою якомога більше вогонів.

Не знаю, як інші, та я не уявляв свого життя в окупованій Україні. Ну, можливо, партизаном у лісах, але теж недовго. Тому настрій у всіх нас тоді був, як у Нейтана Олгрена (героя актора Тома Круза) перед вирішальною битвою в «Останньому самураї». Чому в нас тоді склалось таке враження? Уявіть ситуацію: командир бере мобільник, слухає і дуже чітко вимовляє, щоб чув весь особовий склад: «Пи*да!». Ми чуємо це, зігхаємо й розуміємо, що командир одним лише словом дуже влучно виніс вирок і оперативно-тактичній ситуації довкола, і матеріально-технічним труднощам, і моральному духу наших бійців. А тому терміново захотілося ще в цьому житті (доки воно різко не обірвалося) розставити всі крапки над «і»: комусь — очистити душу, покаятися, а комусь — сказати потрібні слова, які ти хотів, але не встиг сказати. Тоді я згадав лише дуже важливих для мене людей і відписав щось на кшталт: «Дякую за все. Згадайте незлим тихим словом... Якщо що — приходьте на похорон!». Ну треба ж було якось жартувати в тій ситуації, щоб дах не поїхав.

До честі наших хлопців — ні в кого він не поїхав. Паніки ніколи не було. Кожен шукав відповідь на головні запитання

життя, Всесвіту тощо. У когось було банальне бажання пожерти перед смертю або покурити. Але перед боєм дуже часто тягне якраз не їсти, а в інший бік. До туалету. І фізіологія це якось пояснює, що, мовляв, природою так передбачено: організм у скрутний момент інстинктивно хоче очиститися, позбутися всього зайвого, що міститься в ньому. Тому згодом ми, хоч як дивно, дуже ретельно ставилися до цього питання. Між іншим, вдало посерити — теж мистецтво! Ось уявіть: сидите ви в окопі із сьомої ранку, по вас херачить міномет із романтичною назвою «Васильок». «Піу-піу, мазерфака», — як каже мій побратим Нахтігаль. Вийти в кущі немає жодної можливості, бо міни кладуться зовсім поруч. Визирнути й подивитись, куди саме впала міна, — не найкраща ідея. Проте ж якийсь вихід завжди має бути. Тож про варіанти, як «дзюрити й серити» на бойових, розкажу трохи пізніше.

До речі, одне з головних фізіологічних завдань на війні — дисциплінувати свій організм. Привчити його ходити «за великим» тоді, коли можна, а не тоді, коли він раптом захотів. Жарти про обісрані штани — на фронті зовсім не жарти. Раніше я гадав, що вираз «срати цеглою» — це дуже сильно чогось боятися. Ну, на кшталт «обісратися від страху». Можливо. Але в нас з'явилася і інша версія. У перші три дні війни я взагалі нічого не їв. Страху не було, була тривога, невизначеність, адреналін і ненависть. Не міг у себе нічого впихнути з їжі, одначе багато пив води й ходив лише «за маленьким». Мало спали, багато працювали. Бійцю з позивним Кабан усе ніяк не щастило сходити «за великим». Щоразу, коли він виходив із туалету на базі, ми з надією запитували:

— Ну, що? Ну як?

Він відмахувався:

— Ніяк!

На четвертий день Кабан випурхнув із туалету з небаченою легкістю та криком: «Ура-а-а!!!». Боець із позивним Лось із сарказмом запитав:

— Відклав цеглу? Унітаз не розбив?

— Ні! Рідкими цвяхами!!!! Не всеремось!

Коллективний ржач...

До речі, згадалась одна смішна історія, пов'язана із Васильковом. Мій друг у молодості навчався і служив у Василькові в учебці, що готувала обслугову для літаків. Він любив розповідати, як позбувся сором'язливості завдяки курсантському туалету. Час від часу згадував цю «вбиральню», до якої важко було звикнути. Туалет мав вигляд постаменту — без жодної стінки та дверей. А людині, яка звикла до домашнього, де її ніхто не бачить і не чує, було дуже соромно, коли вона сиділа на п'єдесталі й робила виверження свого вулкана. У цій модифікації туалету був один плюс — у позі навпочіпки ти довго не витримаєш, тож немає сенсу діставати пресу або переглядати мобільний телефон. Але в армії туалет робить рівними всіх, не зважаючи на посаду й звання, адже там немає ані стінок, ані сорому.

І от 25 лютого 2022 року ми отримали бойове завдання — виїхати на Васильків. На третій день я зрозумів, що це саме та учебка і той самий туалет, про який мені розповідав мій друг. Я навіть потім скинув йому фото, щоб він трохи поностальгував. У цьому туалеті постійно тусувало мінімум людей десять: хтось курил, хтось чекав своєї черги, а хтось сидів на постаменті. Усі стали своїми дуже швидко й звикли нікого не соромитися.

Відкрию вам одну таємницю. На війні це насправді один із найбільших страхів будь-якого бійця — якщо він піде в туалет, а туди прилетить міна, снаряд, «град» чи якась інша херотень і його потім знайдуть обісраним і без трусів. Зовсім не героїчна смерть. Тому що ближче до нуля, то швидше солдат ходить «за великим».

І тільки після того, як ходиш у туалет хер зна де і хер зна як, ти розумієш увесь кайф, комфорт, щастя і радість від можливості посидіти на білому, теплому, чистому, фаянсовому троні...

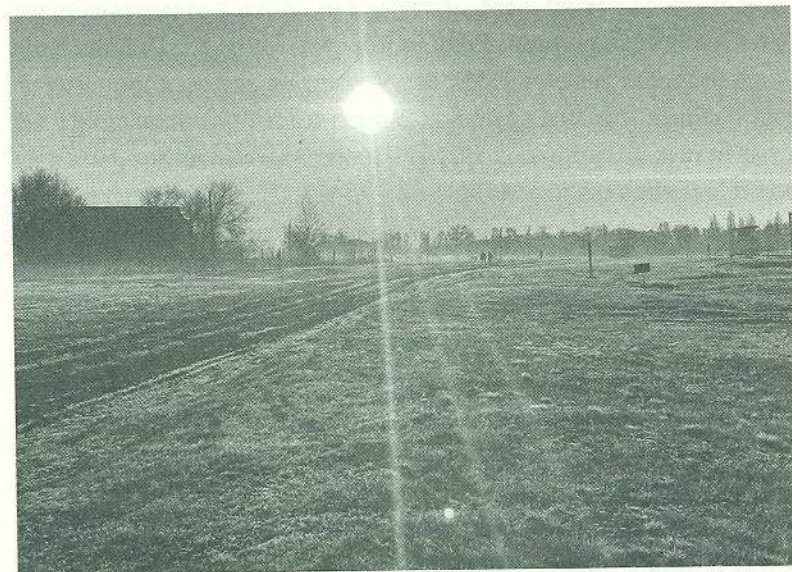
Отже, хочете — вірте, хочете — ні, але туалет для воїнів — священне місце. Там мають бути тиша, спокій і розслаблення. Тому щоразу після прибуття на нову позицію ми намагалися ушляхетнити нужник. На одному місці ми навіть притарабанили в будочку крісло, вирізали в ньому дірочку й купили шикарне сідало. Пофарбували в чорний колір, і вийшов унітаз зі спинкою. Такого навіть Янукович не мав!

Навесні 2022 року десь під Гуляйполем в один туалет прилетіла ракета. Мабуть, там бійці довго сиділи в інтернеті або те-

лефонували. Російська ракета Х-29 призначена для знищення укріплених цілей. Той туалет був зовсім не укріпленим, тому ані запаху, ані жодного грама гівна в діаметрі ста метрів не було. Ракета розклала фекалії просто на молекули. Ніхто не постраждав. Крім бійців, які любили ходити в цей туалет. Їм довелося облаштовувати новий...

Якось ми їхали на Запоріжжя, хоча самі ще не знали, куди саме. Заправок типу WOG або ОККО вже не було, тож ми зупинились у придорожньому кафе. Узяли по пиріжку й каві. «Сходіть у туалет», — порадив нам Кіт. Це була остання нормальна вибиральня перед зоною бойових дій, до якої вишикувалась неабияка черга. Ми потім із вдячністю згадували пораду Кота. Адже на полігоні, де ми тимчасово оселились, туалет був на вулиці, дво-місний, з дірками у підлозі. Ми називали його «Твікс» — солодка парочка. З тих отворів зранку задувало в дупу. Дверей не було.

Але коли ти сідав навпочіпки, щоби зробити свою «чорну справу», то перед очима відкривався чудовий пейзаж на полігон а-ля Вільям Тернер. Хотілось узяти полотно, фарби, мастихін і писати картину. Однак на той час усе, що було з інструментів для малювання, — це максимум вологі серветки й туалетний папір.

Ви навіть не уявляєте, як полюбите чисті й охайні туалети після того, як довгий час вам доведеться ходити просто в ямку.

На війні я читав якийсь історичний роман і дізнався, що раніше туалет називали інтелігентно — «ретирадник». Це дерев'яна буда з діркою в підлозі над вигрібною ямою. З дитинства в мене була фобія — провалитися в таку яму. Так ось ретирадник від слова ретируватися, тобто відступати. Невже туалет — це місце, куди треба відступати? Я — проти. Такий собі останній рубіж.

МАЙСТЕРКЛАС

«ЯК СПРАВЛЯТИ ПРИРОДНІ ПОТРЕБИ В ОКОПІ»

(ВРАЗЛИВИМ НЕ ЧИТАТИ!)

Ви ніколи не знаєте, скільки триватиме обстріл і скільки ви перебуватимете в окопі чи в укритті. Тому будьте готові справляти ваші фізіологічні потреби в присутності товаришів. Вони, до речі, робитимуть те саме. У вас просто немає інших варіантів. Прощавай, сором! По-перше, хай би де ми були, навіть у лісі чи в полі, ми ніколи не ходили в туалет поодиноці. Це суперечить техніці безпеки. Хтось має стежити за ситуацією навколо, поки інший зайнятий. І ніколи не залишайте ваші екскременти просто неба. Сам процес ми називали «сходити на лопату».

Обов'язково копаєте ямку сантиметрів десять глибиною. Над якою ви й робите свою чорну справу. Потім закидаєте все землею. В окопі майже так само. Але є нюанси! Я, наприклад, завжди носив із собою міцні поліетиленові мішки із затяжками.

На них був намальований знак «біологічна небезпека». Отже, людина, яка хотіла «по-великому», розгортала мішечок, притулялась спиною на стіну окопу й робила свої справи в кульок. Потім миєте дупку вологими серветками (найкращий винахід